

(דף מ"ב ע"א) וּסְמָא"ל דְּאִיהוּ יַצֵּר הָרַע, זֶה וְזֶה שׁוֹפְטוּ.

הִלְכָל בַּר נָשׁ דְּאִית בֵּיה אַרְבַּע יְסוּדִין, אַרְבַּע מְלָאכִים נְחִתִין עִמֵּיה מִימִינָא, וְאַרְבַּע מְשָׁמְאֵלָא. אַרְבַּע מִימִינָא: מִיכָא"ל, גְּבַרְיָא"ל, רְפָא"ל, נֹרִיא"ל. וְאַרְבַּע מְשָׁמְאֵלָא: עוֹזִין, מְשַׁחִית, א"ת, וְחַמ"ה. מְסַטְרָא דְגַנְפָא, מְטַטְרוֹן נְחִית עֲלֵיה מִימִינָא, וּסְמָא"ל מְשָׁמְאֵלָא.

וְלִית בַּר נָשׁ דְּלִית בֵּיה אַרְבַּע יְסוּדִין, אֲבָל כְּפֻם יְסוּדָא דְאַקְדִים בֵּיה, הָכִי מִתְחִילִין אֵלִין אַרְבַּע. אִי מְזַל דִּילֵיה אַרְי"ה, אַקְדִים מִיכָא"ל, וְאַבְתְּרִיה גְּבַרְיָא"ל וְאַבְתְּרִיה נֹרִיא"ל, וְאַבְתְּרִיה רְפָא"ל. וְאִי מְזַלֵּיה שׁוֹר, אַקְדִים גְּבַרְיָא"ל, וְאַבְתְּרִיה מִיכָא"ל, וְאַבְתְּרִיה נֹרִיא"ל, וְאַבְתְּרִיה רְפָא"ל. וְאִי מְזַלֵּיה נְשָׁר, אַקְדִים נֹרִיא"ל, וְאַבְתְּרִיה מִיכָא"ל, וְאַבְתְּרִיה גְּבַרְיָא"ל, וְאַבְתְּרִיה רְפָא"ל. וְאִי מְזַלֵּיה אַד"ם. אַקְדִים רְפָא"ל, וְאַבְתְּרִיה מִיכָא"ל, וְאַבְתְּרִיה גְּבַרְיָא"ל, וְאַבְתְּרִיה נֹרִיא"ל.

וְאִינוּן מְסַטְרָא דִימִינָא, מְסַטְרָא דְמִיכָאֵל, כְּלָהוּ אַנְפִין דִּילֵיה, אִינוּן רַחֲמֵי, בְּעַל גְּמִילוֹת חֲסָדִים, אַנְפִין חוּרִין, וְהֵאֵי בַר נָשׁ גְּמִיל חֲסֵד. חֲסִיד, וְחֲכָם, אִי אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא. וְאִי לָאו, בְּהַפְּדָא, מְסַטְרָא דִיַּצֵּר הָרַע, גְּזַלְוֹן, טַפְּשׁ, לִית בֵּיה חֲסֵד. דְּלֵא עִם הָאָרְיָן חֲסִיד.

מְסַטְרָא דְגְּבַרְיָאֵל, אַרְבַּע אַנְפִין דִּילֵיה דִּינָא, מִדַּת הַדִּין עַל רְשִׁיעֵינָא, וּמִתְגַּרְה כְּהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, מוֹתֵר לְהַתְּגַרְוֹת בְּרִשְׁעִים בְּעוֹלָם הַזֶּה. גְּבוּר בִּיצְרִיה, יֵרָא חֲטָא, דִּינָא יְהֵא, אִי יִתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא, וְגְבוּר בְּתַלְמוּדִיה. בְּהַפּוּכָא מְסַטְרָא דִיַּצֵּר הָרַע, מִתְגַּרְה בְּצַדִיקֵינָא, דִּינָא קִשָּׁה לוֹן, גְּבוּר בְּעַבְדִּיהָ, לְמַעַבְד לֵיה, לָאו דְחִיל חֲטָאָה הוּא, וְגוֹנוּן דְּאַנְפִין סוּמְקִין, עֲשׂו שׁוֹפְדֵי דְמִים.

מָאן דְּמְזַלֵּיה נְשׂוֹר, לָאו רַחֲמֵן סְגִי, וְלָאו מִדַּת הַדִּין סְגִי, אֲלֵא בִינּוּנִי, בִּיצֵר טוֹב בְּמִדַּת טְבִין דִּילֵיה, וּבִינּוּנִי בִיצֵר רַע בְּמִדַּת בִּישׁוּן, וְלֵיה אַנְפִין חוּרִין וְסוּמְקִין.

מָאן דְּמְזַלֵּיה אָדָם, מְסַטְרָא דְטוֹב, כְּלִיל מְכַל מִדּוֹת טוֹבוֹת, חֲסִיד, וְחֲכָם, וְגְבוּר בְּתוֹרָה, יֵרָא חֲטָא, מְמוּלָא בְּכָל מִדּוֹת טְבִין, וְגוֹוֹן אַנְפִין אוּפְמִין. וּמְסַטְרָא דִיַּצֵּר הָרַע, מְמוּלָא מְכַל מִדּוֹת בִּישׁוּן.

וְאִי חוּבוֹי דְבַר נָשׁ נְפִישׁוּן, שְׁלִטִין עֲלֵיה כָּל מְשַׁרְיִין דִיַּצֵּר הָרַע, עַד דִּיִּסְתַּלְקוּ מִנִּיה כְּלָהוּ מְשַׁרְיִין דִיַּצֵּר טוֹב, וְאַמְלִיד עַל אַבְרִין דִּילֵיה, סְמָא"ל וְכָל מְשַׁרְיִיתֵיה.

וְאִי נְפִישׁוּן זְכוּוֹי, שְׁלִטִין מְשַׁרְיִין דִיַּצֵּר הַטּוֹב, עַד דִּיִּסְתַּלְקוּ מִנִּיה כָּל מְשַׁרְיִין דִיַּצֵּר הָרַע. וְאַמְלִיד עַל כָּל אַבְרִין דִּילֵיה, מְשַׁרְיִין דִיַּצֵּר הַטּוֹב, בְּהַהוּא זְמָנָא, שְׁלִיט עֲלֵיה שֵׁם יְהוָה.

וְאִם הוּא בִינּוּנִי, צָבָא הַשְּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמְשָׁמְאֵלוֹ, אֵלִין מִימִינִים לְזְכוּת, וְאֵלִין מְשָׁמְאֵלִים לְחוּבָה, וּמָאן דְּאֵלִים גְּבַר. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין, לְעוֹלָם יֵרָאָה אָדָם עֲצֻמוּ כְּאֵילוֹ כָּל הָעוֹלָם פּוּלְזוּ תְלוּי בּוּ.

וּמְסַטְרָא דְמִיכָאֵל, אֲתַקְרִי בְכוּר, דְּדַרְגָּתֵיה כְּסָף חוּרוֹ, וּבְגִין דָּא, פְּדִיוֹן הַבְּכוֹר כְּסָף, ה' סְלָעִים, כְּחוּשְׁבֹן ה' דְּאַבְרָהָם, דְּאִי יַחֲפִים בְּתוֹרָה יִתּוּסַף עֲלֵיה י', דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, דְּבִיה צָרִיד לְקַדֵּשׁ בְּכוֹר

בְּתַמָּה, וְדַחֲיֵנּוּ (ירמיה ב) קִדְּשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְי. וּבִיהַ צְרִיף לְעֶשֶׂר וְלָדוֹת, וְכָל וְלָד אִיהוּ מִסְטָרָא דְכָן י"ה, וְאִיהוּ ו'.

דְּכָל חֵינּוּ דְאֵינּוּן חֵינּוּת הַקּוּדֵשׁ, בְּאַתְוּוֹן דְּשִׁמְא קְדִישָׁא אֲתַקְרִיאוּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מג) פֶּל הַנְּקָרָא בְּשָׂמִי וְלִכְבוּדִי בְּרֵאֲתִיו. אֲפִילוּ כָּל בְּרִיין דְאֲתַפְרִיאוּ בְּהוֹן, וְלִית בְּרִיאָה דְלֹא אֲתַרְשִׁים בְּהַאי שְׂמָא, בְּגִין לְאֲשְׁתַּמוּדְעָא לְמַאן דְּפָרָא לִיהַ, וְהַאי יו"ה, אִיהוּ דִּינְקָנָא דְרִישָׁא דְכָל בְּרִיין. ה' ה': דִּינְקָנָא דְה' אֲצַבְעָאן דִּימִינָא, וְה' דְּשִׁמְאֵלָא. ו' דִּינְקָנָא דְגּוּפָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר, (ישעיה מ) וְאֵל מִי תַדְמִיוּנִי וְאֲשׁוּהָ יֹאמֶר קְדוּשׁ. לִית בְּכָל בְּרִיָּה דְאֲשׁוּהָ כְּוֹתִי, וְאִף עַל גַּב דְּבְרָאֲתִי לְהַ פְּדֻמוֹת אֲתְוּוֹן דִּילִי, דְּאֵנָּא יְכִיל לְמַחָאָה הַהִיא עֲוֵרָה, וְלִמְעַבְדַּ לְהַ פְּמָה וּמְנִין, וְלִית אֲלוּהָ אַחְרָא עָלֵי דְיְכִיל לְמַחֲחִי (דף מ"ב ע"ב) דִּינְקָנִי וּבְגִין דָּא (דברים לב) פִּי לֹא כַעֲוַרְנוּ עֲוָרָם וְאוֹיְבֵינוּ פְּלִילִים.

וְאִי יִקְשָׁה בְּרַ נֶשׁ, דְּהָא כְּתִיב (דברים ד) פִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אִיהוּ יִתְרִין לִיהַ, הַאי תְּמוּנָה חֲזִינָא, דְּהָא כְּתִיב (במדבר יב) וְתְמוּנַת ה' יִבִּט. וְלֹא בְּכָל תְּמוּנָה אַחְרָא (ס"א דְּבָרָא וְצַר בְּאַתְוּוֹ), דְּפָר נֶשׁ דִּינְקָנָא בְּאַתְוּוֹי וּבְגִין דָּא אָמַר, (ישעיה מ) וְאֵל מִי תַדְמִיוּנִי וְאֲשׁוּהָ וְאֵל מִי תַדְמִיוּן אֵל וּמַה דְּמוֹת תַּעֲרֹכוּ לוֹ.

וְאֲפִילוּ הַאי תְּמוּנָה, לִית לִיהַ בְּאַתְרֵיהַ, אֲלֵא כַּד נַחֲת לְאַמְלָכָא עַל בְּרִיין, וְיִתְפַּשֵּׁט עַלִּיהוּ, יִתְחַזֵּי לוֹן לְכָל חַד, כְּפֻסַּם מְרָאָה וְחֲזִיוֹן וְדְמִיוֹן דְּלְהוֹן, וְהַאי אִיהוּ (הושע יב) וְכִד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה.

וּבְגִין דָּא יִמָּא אִיהוּ, אִף עַל גַּב דְּאֵנָּא אֲדַמָּה לְכוּ בְּדִינְקָנִיכוּ, אֵל מִי תַדְמִיוּנִי וְאֲשׁוּהָ, דְּהָא קְדָם דְּבָרָא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא דִּינְקָנָא בְּעֵלְמָא, וְצִיר עֲוֵרָה, הָדָא הוּא יְחִידָאֵי בְּלֹא עֲוֵרָה וְדְמִיוֹן, וּמַאן (נ"א וְאִית) דְּאֲשְׁתַּמוּדְעָ לִיהַ, קְדָם בְּרִיאָה, דְּאִיהוּ לְבַר מְדִינְקָנָא, אָסוּר לְמַעַבְדַּ לִּיהַ עֲוֵרָה וְדִינְקָנָא בְּעֵלְמָא, לֹא בְּאוֹת ה', וְלֹא בְּאוֹת י' וְאֲפִילוּ בְּשִׁמְא קְדִישָׁא, וְלֹא בְּשׁוּם אוֹת וּנְקוּדָה בְּעֵלְמָא, וְהַאי אִיהוּ כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, מִכָּל דְּבַר דְּאִית בֵּיהַ תְּמוּנָה וְדְמִיוֹן לֹא רָאִיתֶם.

אֲבָל בְּתַר דְּעַבְדַּ הַאי דִּינְקָנָא דְּמְרַכְבָּה דְּאָדָם עֲלָאָה, נַחֲת תַּמָּן, וְאַתְקְרִי בְּתַהוּא דִּינְקָנָא יְהו"ה, בְּגִין דִּישְׁתַּמוּדְעוֹן לִיהַ בְּמַהוֹת דִּילִיהַ, בְּכָל מְדָה וּמְדָה, וְקָרָא: אֵל, אֱלֹהִים, שְׂדֵי, עֲבָאוֹת, אַחִי"ה. בְּגִין דִּישְׁתַּמוּדְעוֹן לִיהַ, בְּכָל מְדָה וּמְדָה, אִיף יִתְנַהֵג עֲלְמָא, בְּחֶסֶד וּבְדִינָא, כְּפֻסַּם עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נֶשָׁא, דְּאִי לֹא יִתְפַּשֵּׁט נְהוּרִיָּה עַל כָּל בְּרִיין, אִיף יִשְׁתַּמוּדְעוֹן לִיהַ, וְאִיף יִתְקַיֵּים, (ישעיה ו) מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

וְוִי לִיהַ, מָאן דִּישְׁוּהָ לִיהַ, לְשׁוּם מְדָה, וְאֲפִילוּ מְאֲלִין מְדוֹת דִּילִיהַ, כָּל שְׂפָן לְבְנֵי הָאָדָם, (איוב ד) אֲשֶׁר בְּעַפְרָ יְסוּדָם, דְּכָלִים וְנַפְסָדִים. אֲלֵא דְמִינָא דִּילִיהַ, כְּפֻסַּם שְׁלִטְנוּתִיהַ עַל הַהִיא מְדָה, וְאֲפִילוּ עַל כָּל בְּרִיין. וְלִעֵילָא מַהֲהִיא מְדָה. וְכַד אֲסַתְּלִיק מִינָהּ, לִית לִיהַ מְדָה, וְלֹא דְמִיוֹן, וְלֹא עֲוֵרָה.

בְּגוֹנוֹא דִּימָא, דְּלִית בְּמִיָּא דִּימָא דְּנַפְקֵי מִינֵיהּ, תְּפִיסוּ כָּלָל וְלֹא צוּרָה, אֶלָּא בְּאַתְפְּשׁוּתָא דִּמְיָא
דִּימָא עַל מְאָנָא, דְּאִיהוּ אֶרְעָא, אֶתְעֵבִיד דְּמִיּוֹן, וְיִכְלִלָּא לְמַעַבְד חוֹשְׁבֵן תַּמָּן, כְּגוֹן הַמְקוֹר דִּימָא
הָא חַד. נְפִיק מִינֵיהּ מַעְיָן, כְּפּוּם אֶתְפְּשׁוּתָא דִּילֵיהּ בְּהוּא מְאָנָא, כְּעַגּוּלָא דְּאִיהִי י', הָא מְקוֹר
חַד, וּמַעְיָן דְּנַפְקֵי מִינֵיהּ הָא תְּרִין.

לְבַתֵּר עֵבֵד מְאָנָא רַבְרָבָא כְּגוֹן מָאן דְּעֵבֵד (נ"א דְּחַפֵּר) חֲפִירָא רַבְרָבָא וְאַתְמְלֵי מִן מְיָא, דְּנַפְקֵי מִן
מַעְיָן. הֵהִיא מְאָנָא אֶתְקָרִי יָם, וְהוּא מְאָנָא תְּלִיתָאָה, וְהוּא מְאָנָא רַבְרָבָא, וְאַתְפְּלִיג לְשַׁבְעָה
נְחָלִין, (נ"א מְאָנִין) כְּפּוּם מְאָנִין אֶרְיָבִין, הֵכִי אֶתְפְּשׁוּט מְיָא מִן יָמָא, לְשַׁבְעָה נְחָלִין וְהָא מְקוֹר, וּמַעְיָן,
וְיָמָא, וְשַׁבְעָה נְחָלִין, אֵינּוֹן עֲשָׂרָה וְאִי יְתֵבֵר אױמָנָא אֶלִין מְאָנִין דְּתַקִּין, יְהִדְרוֹן מְיָא לְמְקוֹר,
וְיִשְׁתְּאָרוּ מְאָנִין תְּבִירִין יְבִשִׁין כְּלֹא מְיָא.

הֵכִי עֲלֵת הָעֲלוֹת, עֵבֵד עֲשָׂר סְפִירוֹת, וְקָרָא לְבַתֵּר מְקוֹר, וְבִיהּ לִית סוּף לְנַבְיָעוּ דְּנִהוּרִיהּ. וּבְגִין
דְּאִי קָרָא לְגַרְמִיָּה אֵין סוּף, וְלִית לֵיהּ דְּמוֹת וְצוּרָה, וְתַמָּן לִית מְאָנָא לְמַתְפֵּס לֵיהּ, לְמַנְדַּע בִּיהּ
יְדִיעָא כָּלָל. וּבְגִין דְּאִי אָמְרוּ בִּיהּ, בְּמוֹפְלָא מְמַדָּא אֶל תְּדְרוּשׁ, וּבְמִכּוּסָה מְמַדָּא אֶל תְּחַקוֹר.

לְבַתֵּר עֵבֵד מְאָנָא זְעִירָא, וְדָא י', וְאַתְמְלֵיָּא מִינֵיהּ, וְקָרָא לֵיהּ מַעְיָן נוֹבַע חֲכָמָה, וְקָרָא גְרַמִּיָּה בְּהַ
חֲכָם, וְלִהְהוּא מְאָנָא קָרָא לֵיהּ חֲכָמָ"ה. וְלְבַתֵּר עֵבֵד מְאָנָא רַבְרָבָא, וְקָרָא לֵיהּ יָם, וְקָרָא לֵיהּ
בִּינָה, וְהוּא קָרָא לְגַרְמִיָּה מִבִּין בְּהַ.

חֲכָם מַעְצָמוּ, וּמִבִּין מַעְצָמוּ, כִּי חֲכָמָה אִיהִי לָא אֶתְקָרִיאַת חֲכָמָה מְגַרְמָה, אֶלָּא בְּגִין תְּהוּא חֲכָם
דְּאַמְלֵי לָהּ מְנַבְיָעוּ דִּילֵיהּ. וְאִיהִי לָא אֶתְקָרִיאַת בִּינָה מְגַרְמָה, אֶלָּא עַל שֵׁם (נ"א בְּגִין) תְּהוּא מִבִּין
דְּאַמְלֵי לָהּ מִינֵיהּ. דְּאִי הָוָה מְסַתְּלַק מְנָה, אֶשְׁתְּאַרְת יְבִשָׁה. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (אִיּוֹב יד) אֶזְלוּ מִיָּם
מִנִּי יָם וְנִהַר יִחַרֵב וְיִבֵּשׁ.

לְבַתֵּר וְהִכְהוּ לְשַׁבְעָה נְחָלִים. וְעֵבֵד לֵיהּ לְשַׁבְעָה מְאָנִין יְקִירִין, וְקָרָא לוֹן: גְּדוּלָ"ה. גְּבוּרָ"ה.
תְּפִאָרַת. נְצִ"ח. הו"ד. יסו"ד. מְלָכוּת. וְקָרָא גְרַמִּיָּה גְּדוּל בְּגְדוּלָ"ה וְחֲסִי"ד. גְּבוּרָ"ה. בְּגְבוּרָ"ה.
כְּפּוּזָא, בְּתִפְאָרַת. מְאָרִי נְצַחֵן קְרָבִין, בְּנְצִ"ח נְצַחִים. וּבְהו"ד קָרָא שְׁמִיָּה, הוּד יוֹצְרֵנוּ. וּבִסו"ד
קָרָא שְׁמִיָּה צְדִיק. וְיסו"ד, כְּלֹא סְמִיָּה בִּיהּ, כָּל מְאָנִין וְכָל עֲלָמִין.